Gemeente Amsterdam

Handleiding Feestverlichting voor ondernemers in stadsdeel Centrum

- 17 februari 2025 -

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
	1.1 Duurzaamheid	4
	1.2 Participatie	4
2	Juridisch toelichting	6
3	Algemeen	7
4	Feestverlichting op de stoep	10
5	Feestverlichting aan/tussen lantaarnpalen	10
6	Feestverlichting in en aan bomen	12
7	Kerstbomen in de openbare ruimte	13
8	Vormgeving van feestverlichting	15
	8A Vormgeving feestverlichting aan gevels	15
	8B Vormgeving feestverlichting in de openbare ruimte	18
	8C Vormgeving feestverlichting aan gevels en in de openbare ruimte	19
9	Overgangsregeling	22
10	Toelichting bij de handleiding	23

1. Inleiding

In de herfst en winter wordt de openbare ruimte elk jaar verrijkt met feestverlichting. Deze feestverlichting hangt vaak in winkelstraten en uitgaansgebieden. Voor feestverlichting is een objectvergunning nodig.

In de binnenstad willen we een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid. Met ruimte voor ondernemers om hun winkelstraat te versieren met verlichting, zonder dat dit leidt tot overlast bij bewoners. Vroeger hing de verlichting alleen rond de kerstdagen in de straten. Tegenwoordig is er technisch steeds meer mogelijk en hangt de verlichting er ook meerdere maanden per jaar in de wintermaanden. In winkelstraten en uitgaansgebieden waar verlichting wordt opgehangen, kan dat van invloed zijn op het woon- en leefklimaat. Daarom hebben we voor feestverlichting van ondernemers in winkel- en uitgaansgebieden een handleiding opgesteld. Zo geven we bewoners en ondernemers duidelijkheid over wat kan, en zorgen we er tegelijkertijd voor dat we niet al teveel regels opstellen.

De handleiding geldt voor feestverlichting van ondernemers in winkelgebieden en uitgaansgebieden in het Centrum. De handleiding is niet bedoeld voor feestverlichting van bewoners. En ook niet voor ondernemers die buiten de winkel- en uitgaansgebieden feestverlichting willen ophangen aan hun eigen gevel.

In de handleiding staan richtlijnen over veiligheid en tijden dat verlichting mag branden en een handleiding voor de vormgeving van feestverlichting. Daarnaast geeft het een handleiding voor feestverlichting/objecten op de stoep, verlichting in bomen en aan lichtmasten en een handleiding voor kerstbomen. De handleiding sluit aan bij de uitgangspunten van duurzaamheid, donkerte en ecologie.

In deze handleiding wordt verstaan onder 'feestverlichting'*:*
"Decoratieve verlichting die wordt aangebracht om het aanzien van de openbare ruimte te verrijken tijdens de herfst- en winterperiode van 1 oktober tot en met 21 februari van het daaropvolgende jaar. Het betreft hierbij verlichtingselementen (ornamenten, armaturen, lichtslangen etc.) of al dan niet verlichte decoratieve elementen die zijn aangebracht als overspanning boven de weg en/of zijn opgehangen aan- of langs gevels van bebouwing en een duidelijke relatie hebben met, of een opvallende en invloedrijke uitstraling hebben naar de openbare ruimte."

Na het vaststellen van de handleiding blijft in bijzondere gevallen maatwerk en dubbelgebruik van de staalkabels waar feestverlichting aan hangt mogelijk. Daar is dan altijd een bestuurlijke afweging en een objectvergunning voor nodig. Voor maatwerk en dubbelgebruik kan contact worden opgenomen met de gebiedsmakelaar.

Deze handleiding valt op te vatten als een richtlijn.

1.1 Duurzaamheid

In de binnenstad proberen we een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid te bewaken. En daarbij tevens het belang van ecologie en duurzaamheid goed in te bedden. Het is daarbij een zoektocht naar de juiste balans.

Feestverlichting is van toegevoegde waarde in de stad tijdens de donkere maanden. Het biedt ondernemers de mogelijkheid om hun winkel of winkel/uitgaansgebied aantrekkelijker in te richten en van een feestelijke uitstraling met passende feestverlichting te voorzien. Voor gebruikers van de openbare ruimte kan feestverlichting bijdragen aan de sfeerbeleving en aan een gevoel van welbevinden en veiligheid in de openbare ruimte.

Tegelijkertijd richt de gemeente zich steeds meer op duurzaamheid/energiebesparing en het vermijden van te veel licht. Dit omdat te veel verlichting een negatieve impact heeft op bioritme, biodiversiteit en gezondheid van mens en natuur. Met de openbare verlichting probeert de gemeente hier al zoveel mogelijk rekening mee te houden. Het toestaan van feestverlichting levert een spanningsveld op met het streven om te veel verlichting te voorkomen in een omgeving waar al relatief veel lichtvervuiling is.

Duurzame verlichting
Het overgrote deel van de grootschalige en collectieve feestverlichting is reeds energiezuinig of zal bij vernieuwing binnen enkele jaren energiezuinig worden.

Duurzaam energiegebruik en donkerte
Om te veel en onnodige verlichting tegen te gaan mag feestverlichting in de nacht niet branden. Gezien het doel van feestverlichting, het in de donkere maanden aantrekkelijk en feestelijk inrichten van hun winkel of winkel/uitgaansgebied, mag feestverlichting branden zolang de stad in bedrijf is en er publiek op straat is. In grote delen van de binnenstad moet daarom alle verlichting om 00.00 uur uit en mag de verlichting vanaf 06.00 weer aangezet worden.

In de gebieden die een relatie hebben met het uitgaansleven, en waar tot laat in de nacht publiek op straat is, mag de verlichting langer blijven branden.

1.2 Participatie

De Handleiding Feestverlichting voor ondernemers in stadsdeel Centrum heeft van 21 mei tot en met 2 juli 2025 ter inzage gelegen. Binnen deze periode was het voor een ieder mogelijk om een zienswijze in te dienen.

Vanuit ondernemers zijn 8 zienswijzen bekend gemaakt, vanuit bewoners 44.
Ondernemers richten zich met hun zienswijzen met name op de richtlijnen voor verlichting in bomen en aan lantaarnpalen en op de beperking in tijden dat verlichting in de openbare ruimte en in kerstbomen mag branden.

Vanuit bewoners is er enerzijds waardering voor het feit dat er feestverlichting is en voor de richtlijnen uit de Handleiding. Daarnaast richten bezwaren van bewoners zich vooral op het participatieproces waarbij eerder al met ondernemers is gesproken over de Handleiding; op duurzaamheid, lichtvervuiling en de periode en tijden dat verlichting mag branden (te ruim); en op overlast van feestverlichting en zorgen over handhaving.

Naar aanleiding van de zienswijzen is de Handleiding op een aantal punten aangepast. Met als belangrijkste wijzigingen: het toevoegen van een paragraaf over duurzaamheid, het aanpassen van de grenzen van het uitgaansgebied Leidseplein en het nader omschrijven van de voorwaarden waaronder flikkerende lampjes en kleurvervagingen in beperkte mate mogelijk zijn. In de Toelichting bij de Handleiding is een nadere toelichting op verlichting in bomen en aan lichtmasten toegevoegd.

Stadsdeelcommissie Centrum

Op 8 juli 2025 heeft de stadsdeelcommissie de Handleiding besproken en adviezen uitgebracht. De bespreking richtte zich in hoofdlijnen op verlichting in bomen, en in het bijzonder de uitzonderingsgebieden waar lichtsnoeren in bomen zijn toegestaan; op de overgangstermijn en daarbij rekening te houden met lopende contracten en gemaakte kosten; en een evaluatie van de Handleiding.

Naar aanleiding van toezeggingen van het dagelijks bestuur is de volgende wijziging in de Handleiding opgenomen: wat betreft de vier uitzonderingsgebieden waar lichtsnoeren langs takken onder voorwaarden zijn toegestaan, is de term iconisch geschrapt en is een nadere omschrijving van de uitzonderingsgebieden opgenomen.

Naar aanleiding van de adviezen van de Stadsdeelcommissie zijn de volgende toezeggingen gedaan:

- Waar mogelijk (indien het gaat om contracten van meer dan 5 jaar of aanschaf van verlichting met een lange afschrijvingstermijn) zoekt het bestuur naar een oplossing op maat. Dit past binnen de Handleiding. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen het belang van de BIZ en het algemeen belang. Naar aanleiding van dit advies is voor een aantal BIZ gebieden (Leidsebuurt, Leliegracht, Elandsgracht en Jodenbreestraat) aparte afspraken gemaakt over de overgangsperiode.
- Na het feestverlichtingsseizoen 2025-2026 komt er een evaluatiemoment voor de vier uitzonderingslocaties waar lichtsnoeren in bomen mogen hangen. Met als doel te beoordelen of er spraken is van schade aan bomen door verlichtingssnoeren. In dit kader zijn op 4 augustus 2025 en 28 januari 2026 de vier locaties bezocht. Tijdens de schouw zijn een aantal zaken geconstateerd, wat aanleiding is geweest om richtlijnen voor het aanbrengen van verlichting in bomen in de handleiding te verduidelijken.
- De Handleiding wordt periodiek geëvalueerd. De eerste evaluatie zal na 5 jaar zijn. Dit heeft te maken met de overgangsperiode van 5 jaar die in de Handleiding is opgenomen. De komende 5 jaar zal gefaseerd in de binnenstad nieuwe verlichting worden opgehangen die moet voldoen aan de richtlijnen uit de Handleiding. Pas dan bestaat er een volledig beeld van de werking van de Handleiding.

2. Juridische toelichting

Op grond van artikel 4.3, lid 1 van de Algemene Plaatselijke Verordening Amsterdam 2008 (APV) is het verboden zonder vergunning van het college voorwerpen of stoffen op, aan, in of boven de weg te plaatsen, aan te brengen, te hebben of te storten. Hiertoe behoort het aanbrengen van feestverlichting. In artikel 1.1 van de APV wordt voor het begrip 'weg' de nadruk gelegd op de publieke toegankelijkheid en is het begrip 'weg' dus breder dan de weg alleen. Voor feestverlichting die zich strikt genomen niet boven de weg, maar wel in nabijheid van de weg bevindt en een duidelijke relatie heeft met, of een opvallende en invloedrijke uitstraling heeft naar, de weg, geldt ook het genoemde verbod in artikel 4.3 van de APV.

Op basis van het Beleidskader Verlichting (gemeente Amsterdam, 2017) kan het college een vergunning weigeren als bij de installatie van feestverlichting het gebruik aan tram- of lichtmasten gewenst is en hierbij niet wordt voldaan aan de technische randvoorwaarden. Op basis van APV artikel 4.4 lid 1 onder a kan het college een vergunning weigeren als het beoogde gebruik schade kan toebrengen aan de weg, een belemmering kan opleveren voor het gebruik daarvan of een belemmering kan opleveren voor het doelmatig beheer en onderhoud van de weg; onder b als gevaar, hinder of verontreiniging voor de omgeving kan veroorzaken of; onder c als afbreuk doet aan het uiterlijk aanzien van de openbare ruimte. Deze handleiding is een nadere uitwerking van de reeds bestaande voorschriften uit de APV (artikel 4.4, lid 1).

Voor het aanbrengen van permanente aanpassingen aan een gevel zoals bevestigingspunten of vaste leidingen, ten behoeve van het ophangen van feestverlichting kunnen op grond van de Omgevingswet omgevingsvergunningplichtig zijn. Deze handleiding voor feestverlichting van ondernemers in stadsdeel Centrum heeft hierop geen betrekking. De wet- en regelgeving omtrent omgevingsvergunningen blijft onveranderd van kracht.

3. Algemeen

Voor het ophangen/aanbrengen van feestverlichting in stadsdeel Centrum gelden de volgende algemene regels:

- De handleiding is van toepassing op feestverlichting van ondernemers en bedrijfsorganisaties (zoals biz'en) in winkelgebieden en uitgaansgebieden zoals hieronder beschreven. Voor feestverlichting van bewoners gelden in het gehele stadsdeel Centrum geen regels. Voor ondernemers buiten de winkelgebieden en uitgaansgebieden die feestverlichting aan hun gevel willen hangen gelden ook geen regels.

- Feestverlichting mag vanaf 1 oktober van het betreffende jaar worden aangebracht.

- Feestverlichting mag vanaf het begin van de wintertijd (laatste week van oktober van het betreffende jaar) branden.

- Feestverlichting dient uiterlijk op 21 februari van het daaropvolgende jaar te zijn verwijderd.

- De feestverlichting mag niet branden tussen 00:00 uur en 06:00 uur. Uitzondering hierop zijn de drie uitgaansgebieden (Leidseplein, Rembrandtplein en Nieuwmarkt) waar de verlichting tot een half uur na sluitingstijd horeca mag branden

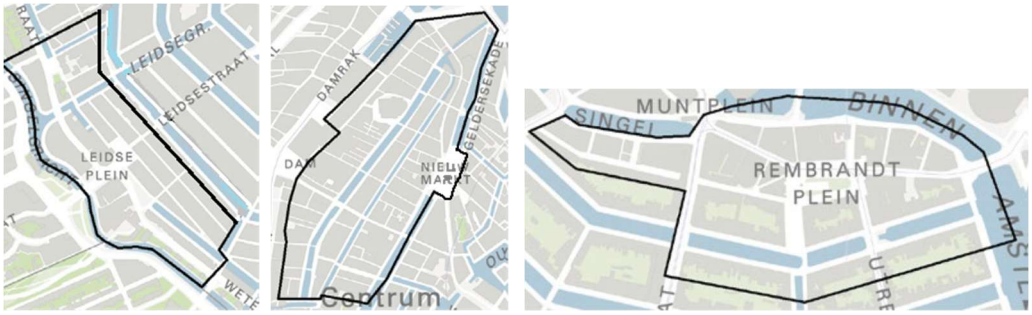

- Naast de drie uitgaansgebieden zijn er enkele doorgaande fiets- en wandelroutes die tevens een uitvalsweg de stad uit vormen vanuit de drie uitgaansgebieden. In deze straten mag de verlichting op uitgaansavonden langer branden: op donderdag tot en met zaterdag tot 02:00 uur. Het gaat om de volgende straten:
  - Utrechtsestraat
  - Rokin/Dam/Damrak
  - Vijzelstraat/Vijzelgracht/Nieuwe Vijzelstraat
  - Leidsestraat (laatste stuk tussen Prinsengracht en Koningsplein)
  - Spiegelgracht en Nieuwe Spiegelstraat
  - Rozengracht

- De verantwoordelijkheid voor de aanleg van een veilige feestverlichtingsinstallatie ligt bij de initiator.

- Voor het aanbrengen van bevestigingspunten en overige vaste elementen (leidingen/contactdozen etc.) aan panden ten behoeve van het ophangen van feestverlichting, is binnen het beschermd stadsgezicht een omgevingsvergunning nodig op grond van de Omgevingswet. Neem bij twijfel over de omgevingsvergunningplicht contact op met de afdeling vergunningen bouw van stadsdeel Centrum.

- Indien feestverlichting bevestigd wordt aan gevels en/of bestaande objecten in de openbare ruimte dient hiervoor vooraf schriftelijke toestemming te zijn van de eigenaar van het pand of deze objecten.

- Feestverlichting mag de toegang tot ramen op de verdiepingen ingeval van nood of transport niet belemmeren.

- Feestverlichting mag geen lichthinder veroorzaken in de openbare ruimte en de naastgelegen woningen. Bij beoordeling van lichthinder wordt gebruik gemaakt van de Richtlijn Lichthinder van het NSVV.

- De feestverlichting mag niet het zicht ontnemen op verkeerslichten, verkeersborden, bewegwijzering of straatnaamborden of op een andere wijze gevaar of hinder opleveren voor het verkeer.

- Feestverlichtingsinstallaties op de grond en/of binnen handbereik (tot een hoogte van 2,8 meter) zijn alleen toegestaan mits deze worden uitgevoerd met een veilig lage spanning achter een transformator (maximaal 24V gelijkspanning) en dienen te worden voorbeveiligd doormiddel van een 30mA aardlekschakelaar.

- Feestverlichtingsinstallaties die hoger dan 2,80 meter boven de grond zijn aangebracht, mogen worden uitgevoerd in 230V en dienen te worden voorbeveiligd doormiddel van een 30mA aardlekschakelaar.
- Feestverlichting die bij losraken of afbreken van onderdelen redelijkerwijs een risico vormt voor gebruikers van de weg als bedoeld in artikel 1.1, lid 9 van de APV, dient veilig en deugdelijk te zijn bevestigd.

- Feestverlichting die bij vlamvatten redelijkerwijs een risico vormt voor gebruikers van de weg als bedoeld in artikel 1.1, lid 9 van de APV, dient gemaakt te zijn van brandvertragend materiaal. Hierbij wordt getoetst aan de richtlijn voor brandvertragende en brandveilige versiermaterialen, de NTA 8007:2007 (of een vergelijkbare of opvolgende richtlijn).

- De feestverlichting (of lichtweerkaatsing als gevolg van de aanwezigheid van de verlichting) mag geen belemmering vormen voor de werking van ter plaatse aanwezige camera's ten behoeve van het cameratoezicht.

- Los aangebrachte elektrische bedrading dient strakgetrokken en netjes uit het zicht te worden aangebracht, met minimale bevestigingsmiddelen (zoals binddraad en tiewraps).

- Een hangend element boven de weg dient voldoende ruimte te bieden aan eventuele hulpdiensten en hangt op een minimale hoogte van 4,20 meter vanaf het maaiveld.

- Eventuele aanwijzingen van de politie, de brandweer of functionaris van de gemeente met betrekking tot feestverlichting in, op, aan of boven de weg moeten stipt en onmiddellijk worden opgevolgd.

4. Feestverlichting op de stoep

- Feestverlichting dient in eerste instantie bevestigd te worden aan gevels en bestaande objecten in de openbare ruimte. Alleen indien dit niet/onvoldoende mogelijk is kan hiervan worden afgeweken. Dit vergt maatwerk waarbij onder andere rekening gehouden moet worden met de doorloopruimte voor de voetganger. Een dergelijk ontwerp op maat moet met instemming van het stadsdeel worden opgesteld. Hiervoor kan contact worden opgenomen met de gebiedsmakelaar.

- Wat betreft bovengenoemd maatwerk: voor het plaatsen van objecten in de openbare ruimte (op straat/op de stoep) ten behoeve van feestverlichting is een objectvergunning nodig.

- Wat betreft vormgeving geldt de handleiding zoals hieronder beschreven onder 8B en 8C.

5. Feestverlichting aan/tussen lantaarnpalen

- Voor het aanbrengen van verlichting aan lichtmasten/lantaarnpalen is een ontheffing nodig ten behoeve van een technische toets. Dit formulier is op te vragen via openbareverlichting@amsterdam.nl.

- Voor verlichting aan/tussen lantaarnpalen mag geen stroom worden afgetapt van de lantaarnpaal.

- Openbare verlichtingsinstallaties (mastluikjes, armaturen etc.) dienen te allen tijde toegankelijk te zijn ten behoeve van storing- en onderhoudswerkzaamheden.

- Verlichting aan/tussen de hoge conische masten (NPK e.d.) en aan de steun van gevelverlichting (niet aan het armatuur zelf) is in principe bespreekbaar.

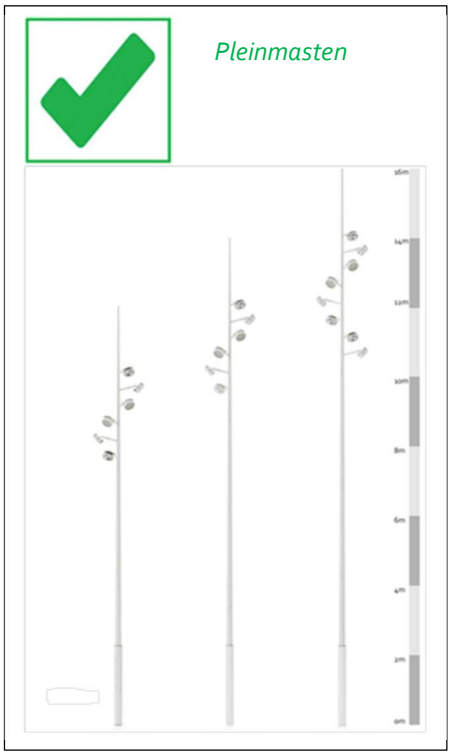

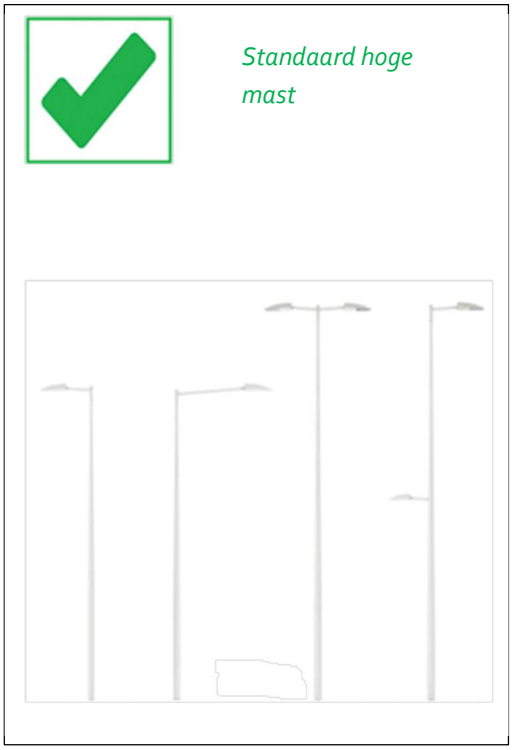

- Vier metermasten (zoals Kroon- en Ritterlantaarn) en de Apollomast zijn niet geschikt voor extra objecten.

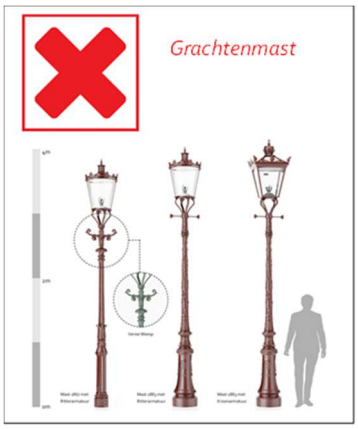

- Feestverlichting aan spankabels voor openbare verlichting is niet mogelijk. De huidige overspanning is niet berekend op extra belasting.

- Wat betreft vormgeving geldt de handleiding zoals hieronder beschreven onder 8B en 8C.

6. Feestverlichting in en aan bomen

Deze handleiding maakt onderscheid tussen het ophangen van losse verlichtingselementen in bomen en het aanbrengen van verlichtingssnoeren langs takken.

Algemene handleiding voor verlichting in en aan bomen

- Het is niet toegestaan om feestverlichting in monumentale bomen op te hangen. Zie https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/

- Verlichting mag alleen worden aangebracht in bomen die uit de begeleidingssnoeifase zijn, dat verschilt per boom.

- Het aanbrengen van verlichting in bomen is voor eigen risico. De gemeente is niet aansprakelijk in geval van schade aan de verlichting door omgevingsfactoren of bijvoorbeeld bij noodkap, noodsnoei of onderhoudssnoei.

- Verlichting mag de groei van de boom niet beperken. Bedrading mag nooit rond de takken of de stam van de boom gewikkeld of geleid worden, maar dienen langs de takken/stam begeleid te worden en bevestigd te worden met flexibele / elastische bevestigingsmethoden welke de stam of de takken niet mogen afknellen.

- Verlichting en/of bedrading die in en aan de boom hangt buiten de toegestane periode (zie 1. Algemene regels) wordt verwijderd door of in opdracht van de gemeente wanneer er beheerwerkzaamheden aan de boom plaatsvinden. De gemeente is daarbij niet aansprakelijk voor eventuele schade aan de verlichting.

- Wat betreft vormgeving geldt de handleiding zoals hieronder beschreven onder 8B en 8C.

Losse verlichtingselementen in bomen

Losse verlichtingselementen in bomen, zoals bollen en lampionnen, zijn toegestaan, mits ze voldoen aan algemene regels voor feestverlichting (hoofdstuk 3) en aan de *Algemene handleiding voor feestverlichting in en aan bomen*.

Verlichtingssnoeren langs takken

Verlichtingssnoeren langs of om takken zijn niet toegestaan. Op de volgende plekken in de binnenstad is het leiden van verlichtingssnoeren langs takken bij uitzondering en onder voorwaarden toegestaan:

- Rembrandtplein
- Leidseplein (terrassenplein)
- Dam
- Spiegelgracht

Voorwaarden

- Mits voldaan wordt aan de algemene regels voor feestverlichting (hoofdstuk 3) en aan de bovenstaande *Algemene handleiding voor verlichting in en aan bomen*
- De verlichtingssnoeren alleen langs de takken geleid worden en er niet omheen gedraaid worden.

- Er geen verlichtingssnoeren langs/om de stam geleid worden, maar verlichtingssnoeren vanaf de eerste takkrans (zijtakken) worden aangebracht.
- De snoeren alleen langs oude takken en niet tot het einde van de takken worden aangebracht.
- De verlichtingssnoeren er in ieder geval in het jaar dat er gesnoeid wordt/elke 3 jaar uit gehaald worden.
- Ook de stroomkabels die de lichtsnoeren van stroom voorzien elke drie jaar uit de boom gehaald worden ten behoeve van de snoei.
- De kabels daarna niet op dezelfde plek worden opgehangen als in de perioden daarvoor.

7. Kerstbomen in de openbare ruimte

Voor het gebruik van een kerstboom dient een objectvergunning aangevraagd en verkregen te worden op grond van artikel 4.3, lid 1 van de Algemene plaatselijke Verordening Amsterdam 2008 (APV). Aan een dergelijke vergunning worden in stadsdeel Centrum de volgende voorwaarden verbonden:

- De hoofdkleur, minimaal 70%, van de verlichting in kerstbomen, dient beperkt te blijven tot de kleur wit/warm wit (2200-4000 Kelvin). Andere kleuren kunnen gebruikt worden als accentkleur binnen een maximum van 30%.

- Versieringen in kerstbomen zijn toegestaan, mits de materialen niet breekbaar of anderszins vandalismegevoelig zijn.

- Objectvergunningen voor kerstbomen worden alleen afgegeven voor de periode van 15 november tot uiterlijk 21 januari van het daaropvolgende jaar.

- Na plaatsing van de kerstboom dient voldoende ruimte voor de voetganger te zijn conform het voetgangersbeleid van de gemeente Amsterdam.

- De aanvrager van de objectvergunning is verantwoordelijk voor de plaatsing en verwijdering van de kerstboom en de hulpmiddelen voor het bevestigen van de kerstboom.

Kerstboom is geplaatst met een objectvergunning en de verlichting is uitgevoerd in wit en warm wit.

Kerstboom is geplaatst met een objectvergunning en de verlichting is uitgevoerd in wit/warm wit.

8. Vormgeving van feestverlichting

A Vormgeving van feestverlichting aan gevels

A1) De feestverlichting op gevels dient zodanig aangebracht te worden dat de gevel leesbaar blijft en dat de vlakverdeling van de gevel niet aan het zicht wordt onttrokken;

De verlichting volgt de verticale lijnen van de architectuur.

De verlichting onttrekt het zicht op de vlakverdeling. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

De verlichting onttrekt niet het zicht op de vlakverdeling van de gevel.

De witte sterren verhullen de vlakverdeling niet. De warm witte verlichting volgt de gevel.

De vlakverdeling van de gevel wordt aan het zicht onttrokken, de gevel blijft onvoldoende leesbaar. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

De verticale en horizontale band en de strik laten nog voldoende zicht op de vlakverdeling van de gevel. De verlichting rond de kozijnen volgt de vlakverdeling.

A2) De feestverlichting op gevels dient qua maat in verhouding te staan tot de gevel en mag niet overdadig zijn;

De verlichting rechts is in verhouding met de gevel en volgt op hoofdlijnen de vlakverdeling.

A3) De feestverlichting op gevels dient voor minimaal 70% wit of warm wit te zijn (2200-4000 Kelvin). Andere kleuren kunnen gebruikt worden als accentkleur tot maximaal 30%.

De verlichting is in verhouding met de gevel en minimaal 70% van de verlichting is uitgevoerd in wit/warm wit.

De verlichting is in verhouding met de gevel, accentueert de karakteristieken en de verlichting is uitgevoerd in minimaal 70 % wit/warm wit.

De verlichting brengt de leesbaarheid van de gevel in het gedrang en heeft als hoofdkleur geen wit/warm wit. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

De verlichting heeft als hoofdkleur niet de kleur wit/warm wit. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

B Vormgeving van feestverlichting in de openbare ruimte

B1) De kleur van de verlichting op of boven de weg past bij de aard van de plek;
De hoofdkleur van de verlichting op of boven de weg, dit betekent minimaal 70%, dient wit of warm wit te zijn (2200 – 4000K). Andere kleuren kunnen gebruikt worden als accentkleur binnen het percentage van maximaal 30%.

De verlichting is uitgevoerd in wit/warm wit . Daarmee past dit type verlichting binnen de handleiding voor feestverlichting.

De verlichting is niet voor minimaal 70% uitgevoerd in wit/warm wit. Daarmee past deze verlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

C Vormgeving van feestverlichting aan gevels en in de openbare ruimte

C1) De feestverlichting mag geen lichthinder veroorzaken in de openbare ruimte of in de naastgelegen woningen;

C2) Beeld- en lichtprojecties op gevels en in de openbare ruimte bij wijze van feestverlichting zijn niet toegestaan;

Verlichting wordt geprojecteerd op de gevel en de verlichting volgt niet de vlakverdeling van de gevel. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

De verlichting wordt geprojecteerd op de gevel en ontneemt daardoor het zicht op de gevel. De leesbaarheid van de architectuur wordt daarmee verstoord. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting.

C3) Feestverlichting mag slechts zeer beperkt knipperen of flikkeren;

- Gebruik maken van verlichtingselementen die van kleur of stand veranderen is toegestaan, mits de veranderingen in kleur en stand een tussentijd hebben van minimaal 6 seconden.
- Het gebruik maken van een twinkeling waarbij lampjes afzonderlijk van elkaar aan en uit gaan is toegestaan, mits de lampjes die aan en uit gaan dit niet vaker doen dan eens per 6 seconden.

C4) Verlichting die langzaam van kleur verandert door middel van overvloeien is toegestaan onder de voorwaarde dat:

- de overgang naar een andere kleur vloeiend gebeurt waardoor het overgangsmoment niet met het blote oog waarneembaar is;
- de overgang naar een andere kleur zonder intense kleureffecten gebeurt, waardoor geen lichthinder optreedt, zoals beschreven in de Richtlijn Lichthinder van de NSVV;

C5) Verlichting en elementen die bewegen of anders dynamisch zijn, zijn niet toegestaan;

De verlichting heeft minimaal 6 seconden dezelfde kleur en de verlichting is niet in beweging of anders dynamisch.

C6) Feestverlichting moet een relatie hebben met het winter- en feestseizoen en bevat geen commerciële uitingen. Woorden en teksten aan de gevel en boven de straat hebben enkel betrekking op het winter- en feestseizoen of de geografische aanduiding van het gebied waar de feestverlichting is opgehangen.

De verlichting bevat een geografische aanduiding.

De verlichting heeft een geografische aanduiding en een contour van het gebied.

De tekst heeft een verwijzing naar het einde van het jaar.

De tekst heeft een boodschap van commerciële aard. Daarmee valt deze vorm van feestverlichting niet binnen de handleiding voor feestverlichting. Het logo met de 'K.' is een geografische aanduiding.

De verlichting bevat een geografische aanduiding en een verwijzing naar het einde van het jaar.

De verlichting bevat een geografische aanduiding.

9. Overgangsregeling

- De handleiding geldt vanaf 17 februari 2026.
- Wat betreft de algemene regels : hiervoor geldt geen overgangsperiode. Denk daarbij aan: periode waarbinnen de verlichting mag worden opgehangen, uren dat de verlichting mag branden, veilige montage, lichtsterkte, flikkeren van licht, kortom: alles wat in te regelen valt met LED verlichting.
- Wat betreft feestverlichting in bomen: verlichting die middels een lichtsnoer om of langs takken is gebonden mag tot de volgende snoeicyclus in het betreffende gebied afwijken van de handleiding.
- Wat betreft fysieke uitvoering van de verlichting (vormgeving van het verlichtingsobject, de plaatsing op de gevel): feestverlichting die eigendom is van een ondernemer of bedrijfsorganisatie binnen een winkelgebied en is aangeschaft voor 17 februari 2026 of feestverlichting die wordt opgehangen op basis van meerjarige lease-contracten, gesloten voor deze datum, mag tot uiterlijk 1 september 2030 afwijken van de handleiding (maar niet van de algemene regels zoals hierboven beschreven).

Toelichting op de handleiding

3. Algemeen

De handleiding is van toepassing op feestverlichting van ondernemers en bedrijfsorganisaties (zoals biz'en) in winkelgebieden en uitgaansgebieden zoals hieronder beschreven. Voor feestverlichting van bewoners gelden in het gehele stadsdeel Centrum geen regels. Voor ondernemers buiten de winkelgebieden en uitgaansgebieden die feestverlichting aan hun gevel willen hangen gelden ook geen regels.

Toelichting:
Feestverlichting van ondernemers en ondernemersverenigingen/biz'en hangt voor een langere tijd (van eind oktober tot eind februari van het daaropvolgende jaar) en is wat betreft omvang en ontwerp vaak uitbundiger van aard. Het beslaat een gehele gevel of wordt over de lengte van een gehele straat tussen gevels op gehangen. Omdat de verlichting tussen gevels op minimaal 4.2 meter hoogte moet worden opgehangen, komt het dicht in de buurt van de bovengelegen woningen en soms zelf voor de ramen van bovenwoning te hangen. De intensiteit van de verlichting, de omvang van de verlichting en het eventueel flikkeren van verlichting is daarmee van invloed op het directe woon- en leefklimaat van bewoners die boven winkels wonen. Door dit verschil in omvang, intensiteit en invloed op woon- en leefklimaat valt het te verdedigen om de handleiding alleen van toepassing te laten zijn voor ondernemers en bedrijfsorganisaties in winkelgebieden.

5. Feestverlichting aan/tussen lantaarnpalen

Voor verlichting aan/tussen lantaarnpalen mag geen stroom worden afgetapt van de lantaarnpaal.

Toelichting: Stroom aftappen van openbare verlichting is niet wenselijk en staan we niet toe om de volgende redenen:

- *Veiligheid: Aansluitingen zijn niet ingericht op externe belasting of tijdelijke aftakkingen. Dit brengt risico's met zich mee, zowel elektrisch als qua aansprakelijkheid.*
- *Beheer en verantwoordelijkheid: Als er iets misgaat (kortsluiting, overbelasting, storing), ligt de verantwoordelijkheid bij de gemeente, ook als een externe partij de oorzaak is.*
- *Continuïteit: Openbare Verlichting moet altijd functioneren. Extra belasting of aansluitoplossingen kunnen de betrouwbaarheid van de openbare verlichting aantasten.*
- *Contractuele verplichtingen: We hebben vaste afspraken met onze aannemers voor beheer en onderhoud. Elke afwijking daarop moet worden afgestemd en kan consequenties hebben.*
- *Afspraken met de netbeheerder:*
  De gemeente mag geen stroom 'doorleveren' aan derden, zoals ondernemers of organisatoren van evenementen, dat is niet toegestaan volgens de Elektriciteitswet. Alleen in het kader van het algemeen belang en de openbare veiligheid kan hiervan bij uitzondering worden afgeweken.

Wat is wel mogelijk:
De juiste en duurzame oplossing is dat een partij of een ondernemersvereniging een eigen kleinverbruik aansluiting aanvraagt bij Liander of vanuit eigen beheer onder eigen verantwoording.

Vier metermasten (zoals Kroon- en Ritterlantaarn) en de Apollomast zijn niet geschikt voor extra objecten.

Toelichting:

- *Kroon- en Ritterlantaarn: vanwege de fragiele armaturen en onwenselijke situatie i.v.m. installatiedelen binnen handbereik.*
- *Lage masten: onwenselijke situatie i.v.m. installatiedelen binnen handbereik.*
- *Apollomasten: sinds 2024 zijn er signalen van masten van dit type die door oxidatie aantoonbaar zijn verzwakt. Omwille van de veiligheid is besloten dat er geen extra objecten meer aan deze masten bevestigen mogen worden, ongeacht het gewicht.*

6. Feestverlichting in en aan bomen

Op basis van de APV is het niet toegestaan om voorwerpen, zoals verlichting, vast te maken aan bomen (APV art. 4.2). De reden hiervoor is dat bomen groeien en de verlichting groeit niet mee, waardoor schade en risico's bij de bomen ontstaan. De Handleiding biedt ruimte om onder voorwaarde verlichting aan te brengen, zodat er geen schade aan de bomen ontstaan en noodzakelijke snoei en veiligheidsinspecties aan de bomen kunnen plaatsvinden.

Verlichting mag alleen worden aangebracht in bomen die uit de begeleidingssnoeifase zijn, dat verschilt per boom.

Toelichting: De begeleidingssnoei is om de bomen op hoogte te krijgen zodat er voldoende ruimte ontstaat voor onderdoorgang van vrachtverkeer/nood- en hulpdiensten en voor de openbare veiligheid (zodat openbare verlichting niet gehinderd wordt door voorhangende takken/groen waardoor de openbare ruimte onvoldoende verlicht is). Dat betekent dat de afstand tussen maaiveld en kruin van de boom minstens rond de 6 meter moet liggen. Deze stamhoogte wordt bereikt door tijdens de groei gemiddeld elk drie jaar de onderste takken weg te snoeien. Dit is afhankelijk van de snelheid waarin een boom groeit en dit gebeurt in kleine stappen (niet meteen de onderste drie/vier lagen takken snoeien). Bij snelgroeiende bomen wordt er elke twee jaar gesnoeid.
De begeleidingssnoei is sterk afhankelijk van de boomsoort in relatie tot omgevingsfactoren en moeilijk te plannen, en dus moeilijk om hier maatwerk over af te spreken.

Verlichtingssnoeren langs takken
Op de volgende plekken in de binnenstad is het leiden van verlichtingssnoeren langs takken bij uitzondering en onder voorwaarden toegestaan:

- Rembrandtplein
- Leidseplein (terrassenplein)
- Dam
- Spiegelgracht

Toelichting: Het uitgangspunt voor verlichting in bomen is dat er nergens lichtsnoeren langs takken mogen worden geleid. Alleen het ophangen van losse verlichtingselementen in de boom is mogelijk, mits de bedrading daarnaar toe langs de takken worden geleid en snoeren en verlichtingselementen er na het seizoen weer geheel uit worden gehaald.
Verlichtingssnoeren langs takken zijn bij hoge uitzondering toegestaan op plekken die al zijn ingericht om met drukte, evenementen en intensief gebruik van de openbare ruimte om te gaan: het Rembrandtplein, het Leidseplein/terrassenplein en de Dam. Ook de Spiegelgracht valt onder deze

uitzondering omdat het een plek is waar feestverlichting al langer tijdens de wintermaanden een belangrijke rol speelt in het straatbeeld met zicht op het Rijksmuseum.

Het laten hangen van verlichtingssnoeren langs takken, en stroomkabels tussen bomen, vraagt aandacht. Verkeerde bevestiging zorgt voor beschadiging, afknellen en tak- en stambreuk van bomen. Daarom zijn er richtlijnen voor het bevestigingsmateriaal en de periode dat snoeren en kabels op de zelfde plek in de boom mogen hangen.
Lichtsnoeren langs takken moet met flexibel bevestigingsmateriaal (hol bindbuis) worden aangebracht. Om de groei van takken niet te belemmeren en ingroei te voorkomen moet het bindbuis elke drie jaar vervangen worden. Dit kan gebeuren op het moment dat verlichting uit de boom wordt gehaald ten behoeve van de driejaarlijkse snoei.
Het te strak bevestigen van stroomkabels om stam of takken kan ook op de langere termijn ook schadelijk zijn. Stroomkabels worden aan een stevige tak bevestigd in plaats van aan de stam. Dit omdat een beschadigde tak in het uiterste geval nog te verwijderen is. De stoomkabel moet elke drie jaar verplaatst worden om ingroei/beschadiging te voorkomen. Net als bij het bindbuis kan dit kan gebeuren op het moment dat verlichting uit de boom wordt gehaald ten behoeve van de driejaarlijkse snoei.

8. Vormgeving van feestverlichting

A Vormgeving van feestverlichting aan gevels

A1) De feestverlichting op gevels dient zodanig aangebracht te worden dat de gevel leesbaar blijft en dat de vlakverdeling van de gevel niet aan het zicht wordt onttrokken;

Toelichting: de binnenstad van Amsterdam kent veel karakteristieke en toonaangevende architectuur, die grotendeels ook onderdeel uitmaakt van het beschermd stadsgezicht en het UNESCO Werelderfgoed. De architectonische uitstraling van deze gebouwen is van belang voor de stad en dient voldoende zichtbaar te blijven tijdens de winter- en feestperiode. Dit houdt in dat bij het aanbrengen van feestverlichting de gevel leesbaar moet blijven, het lichtontwerp dusdanig is dat de vlakverdeling van de gevel zichtbaar blijft en de verlichting bij voorkeur de karakteristieken van het gebouw accentueert, niet verhult. Het gebruik van decoratieve onverlichte details aan gevels is toegestaan binnen dezelfde randvoorwaarden.

A2) De feestverlichting op gevels dient qua maat in verhouding te staan tot de gevel en mag niet overdadig zijn;

Toelichting: de kenmerken en grootte van gebouwen zijn van invloed op de mate van feestverlichting die gebruikt kan worden. Een grote gevel kan meer verlichting verdragen dan een kleine gevel, voordat het te overheersend wordt. De architectuur en de gevel kennen een ontwerp waarin elementen verwerkt zijn die een gebouw uniek en waardevol maken. Deze waardevolle elementen moeten leesbaar (goed zichtbaar) blijven. Feestverlichting mag bij benadering maximaal 50% van het gehele geveloppervlak beslaan. Zoals zichtbaar op bijgevoegde foto is het exacte percentage verlicht oppervlak soms moeilijk te bepalen. Het belang voor de gemeente is dat de leesbaarheid van de gebouwen niet in het gedrang komt en dat de vlakverdeling van de gevel voldoende zichtbaar blijft, zonder dat de feestverlichting het gebouw domineert.

A3) De feestverlichting op gevels dient voor minimaal 70% wit of warm wit te zijn (2200-4000 Kelvin). Andere kleuren kunnen gebruikt worden als accentkleur tot maximaal 30%.

Toelichting: het Beleidskader Verlichting (2017) stelt dat alle straatverlichting en stadsilluminatie worden uitgevoerd in de kleur warm wit. De standaardkleurtemperatuur is daarbij 2700 tot 3000 Kelvin (K). Feestverlichting heeft niet als doel om de straat van standaard verlichting te voorzien, maar om de stad te verrijken met een sfeervolle verlichte uitstraling tijdens de donkere herfst- en winterperiode. Daarentegen is het niet gewenst dat de verlichting pijn doet aan de ogen of afbreuk doet aan van de schoonheid van de stad. Daarom dient de hoofdkleur van de feestverlichting op gevels aan te sluiten op de kleur van de Amsterdamse stadsilluminatie. De kleurtemperatuur van de hoofdkleur (minimaal 70%) van feestverlichting op gevels dient daarom tussen de 2200 en 4000 Kelvin te zijn.

B Vormgeving van feestverlichting in de openbare ruimte

B1) De kleur van de verlichting op of boven de weg past bij de aard van de plek;

De hoofdkleur van de verlichting op of boven de weg, dit betekent minimaal 70%, dient wit of warm wit te zijn (2200 – 4000K). Andere kleuren kunnen gebruikt worden als accentkleur binnen het percentage van maximaal 30%.

Toelichting: de hoeveelheid kleur heeft invloed op de ervaren drukte in het straatbeeld. Door niet teveel kleuren te gebruiken blijft de rust in en boven de straat behouden. Daarnaast zijn grote delen van de binnenstad van uitzonderlijke universele waarde. Het behoud van de uitstraling van de binnenstad is van groot belang. Om deze reden is hoofdzakelijk de kleur wit/warm wit toegestaan voor feestverlichting in de openbare ruimte. Andere kleuren mogen binnen de marge van 30% gebruikt worden voor accenten.

C Vormgeving van feestverlichting aan gevels en in de openbare ruimte

C1) De feestverlichting mag geen lichthinder veroorzaken in de openbare ruimte of in de naastgelegen woningen;

Toelichting: verlichting in, op of aan de openbare ruimte heeft effect op de beleving van een veilige en prettige openbare ruimte. Het effect van de verlichting op mensen die in het gebied verblijven, in het gebied wonen of het gebied doorkruisen mag echter niet zo sterk zijn dat het als storend wordt ervaren en de weggebruikers afleidt of verblindt. Feestverlichting die te fel schijnt kan leiden tot onveilige situaties en kan leiden tot te sterke contrasten in het straatbeeld. Niet elke afzonderlijke verlichting kan op felheid gemeten worden, maar om overlast te voorkomen wordt de verlichting in het geval van excessen getoetst op de mate van hinder. Voor het bepalen van de mate van lichthinder volgt de gemeente de richtlijnen voor lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV). Hierin wordt de mate van lichthinder meetbaar gemaakt en wordt beschreven wat het effect is op de openbare ruimte en op de omliggende woningen. Onderdeel van deze regel is de feestverlichting in bomen, die dus ook geen lichthinder mag veroorzaken in de openbare ruimte of in de naast gelegen woningen.

C2) Beeld- en lichtprojecties op gevels en in de openbare ruimte bij wijze van feestverlichting zijn niet toegestaan;

Toelichting: weergave van beeld en lichtprojecties op gevels en in de openbare ruimte zorgen voor een onrustig straatbeeld en zijn daarmee niet wenselijk als feestverlichting. Daarnaast onttrekken lichtprojecties vaak het zicht op de vlakverdeling van de architectuur en verhullen daarmee de architectuur, omdat zij de

gevel gebruiken als een leeg canvas voor een weergave. Het gebruik van lichtprojecties, mits de juiste vergunningen zijn toegekend, blijft wel mogelijk bij kunstexposities of andere evenementen in de openbare ruimte.

C3) Feestverlichting mag slechts zeer beperkt knipperen of flikkeren;

- Gebruik maken van verlichtingselementen die van kleur of stand veranderen is toegestaan, mits de veranderingen in kleur en stand een tussentijd hebben van minimaal 6 seconden.
- Het gebruik maken van een twinkeling waarbij lampjes afzonderlijk van elkaar aan en uit gaan is toegestaan, mits de lampjes die aan en uit gaan dit niet vaker doen dan eens per 6 seconden.

Toelichting: feestverlichting die te vaak knippert trekt veel aandacht, leidt af en kan tot een onrustig straatbeeld en onveilige situaties leiden. Verlichting die niet vaker dan 10 keer per minuut van kleur of stand veranderd is niet storend in het straatbeeld en daarom wel toegestaan. Twinkeling in de verlichting, waarbij een klein aantal lampjes met voldoende tussenpauze aan en uit gaan, is toegestaan omdat hiermee een rustig beeld behouden blijft. Andere vormen van flikkeren, knipperen of anderszins dynamische verlichtingseffecten zijn niet toegestaan.

C4) Verlichting die langzaam van kleur verandert door middel van overvloeien is toegestaan onder de voorwaarde dat:

- de overgang naar een andere kleur vloeiend gebeurt waardoor het overgangsmoment niet met het blote oog waarneembaar is;
- de overgang naar een andere kleur zonder intense kleureffecten gebeurt, waardoor geen lichthinder optreedt, zoals beschreven in de Richtlijn Lichthinder van de NSVV;

Toelichting: de mogelijkheden van feestverlichting nemen met de tijd verder toe. Het gebruik van geavanceerde lampjes die afzonderlijk van elkaar flexibel zijn in welke kleuren zij op welk moment laten zien, maken de weergave mogelijkheden onbegrensd. Door langzame overgangen die niet met het blote oog waarneembaar zijn blijft de rust behouden en veroorzaken de lichtelementen geen lichthinder.

C5) Verlichting en elementen die bewegen of anders dynamisch zijn, zijn niet toegestaan;

Toelichting: bewegende verlichting of bewegende elementen zijn niet wenselijk als feestverlichting, omdat zij zorgen voor een onrustig straatbeeld en voor afleiding van weggebruikers met mogelijk gevaarlijke situaties tot gevolg.

C6) Feestverlichting moet een relatie hebben met het winter- en feestseizoen en bevat geen commerciële uitingen. Woorden en teksten aan de gevel en boven de straat hebben enkel betrekking op het winter- en feestseizoen of de geografische aanduiding van het gebied.

Toelichting: feestverlichting is een decoratieve versiering van de openbare ruimte in de donkere wintermaanden die tot doel hebben om de sfeer in de straat te laten aansluiten op de feestperiode en de wintermaanden. De verlichting moet zich derhalve richten op de winterperiode, het einde van het jaar, een verwijzing naar de feesten in deze periode of de locatie in de stad. Reclame, zoals gedefinieerd in artikel 1.1.5 van de APV, of andere boodschappen van commerciële aard zijn daarin niet toegestaan.